

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Назва курсу <i>Обов'язковий /вибірковий</i>	Соціолінгвістика <i>Обов'язковий</i>
Викладач	Ірина Миколаївна Гапєєва
Профайл викладача	http://filolog.mdpu.org.ua/sklad-dekanatu-filologichnogo-fakul/kafedra-ukrayinskoyi-movi/sklad-kafedri-ukrayinskoyi-movi/gapeyeva-iryna-mykolayivna/
Контактний телефон	(0619) 44-04-63 (068) 960-97-79
E-mail:	gapeeva.irina.1979@gmail.com
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ імені Богдана Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=5226
Консультації	<i>Очні консультації:</i> щосереді, відповідно до графіка роботи кафедри української мови. <i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ імені Богдана Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ

Освітній компонент “Соціолінгвістика” передбачає засвоєння здобувачами вищої освіти основних понять і категорій соціолінгвістичної науки; критеріїв аналізу мовної ситуації та мовної політики; методології дослідження складного взаємозв’язку мови і суспільства, що характеризується специфічними особливостями становлення і розвитку цих двох достатньо складних категорій. Предметом вивчення освітнього компоненту є мовна політика України у складі радянської держави та в період незалежності, її специфіка; асиметричний українсько-російський білінгвізм і різновиди мішаного українсько-російського усного мовлення як характерна риса мовної ситуації України постколоніальної доби.

Зміст освітнього компоненту реалізується у процесі вивчення: базових понять сутності і функцій мови як засобу спілкування; соціолінгвістичної типології мовних форм; впливу суспільних факторів на розвиток мови; форм соціальної і мовленнєвої поведінки. Теоретичні знання мають містити предмет і завдання курсу, базові поняття соціолінгвістики, проблеми та напрямки соціолінгвістичних досліджень. Практичний блок полягає у засвоєнні соціолінгвістичних особливостей спілкування з респондентами, також у розумінні соціальної диференціації мови, мовленнєвого спілкування та його регулювання в соціально неоднорідному середовищі.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Метою освітнього компоненту є поглиблене вивчення студентами специфіки функціонування української мови у національно-культурному й державному суспільному житті українського народу, дослідження, яке передбачає перенесення акцентів з аналізу мови як замкненої в самій собі системи на її комунікативний аспект.

Основними **завданнями** є:

- 1) вивчити історію становлення і розвитку української літературної мови в соціолінгвістичному аспекті;
- 2) дослідити мовну ситуацію в Україні періоду ХХ і першої половини ХХІ століть;
- 3) опрацювати основні сучасні соціолінгвістичні дослідження з метою адекватного усвідомлення філологами поточної мовної ситуації в українській державі.

3. ФОРМАТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Очний (offline) у вигляді лекційних і практичних занять.

Змішаний (blended) через систему Центру освітніх дистанційних технологій МДПУ імені Б. Хмельницького.

4. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 4. Здатність до пошуку, оброблення, аналізу та критичного оцінювання інформації з різних джерел, у т.ч. іноземною мовою.

ЗК 5. Здатність застосовувати набуті знання та вміння в практичних ситуаціях, прогнозувати, проектувати та моделювати освітній процес, зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ЗК 9. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми з відповідною аргументацією, застосовувати інноваційні методи й технології, генерувати нові ідеї.

Фахові компетентності (ФК)

ФК05. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання перспективного практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації навчально-виховних цілей.

ФК09. Здатність орієнтуватись в основних тенденціях, що визначають сучасний стан літературної і мовної освіти в закладах загальної середньої освіти, проектувати педагогічну діяльність.

5. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН05. Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

ПРН11. Уміти організовувати працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), знаходити, обробляти, систематизувати й застосовувати в освітній діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології.

ПРН15. Порівнювати мовні та літературні факти, явища, визначати їхні подібності та відмінності.

ПРН 27. Бути здатним аналізувати соціально й особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на підставі сформованих ціннісних орієнтирів.

6. ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Кількість годин	18	18	54

7. ОЗНАКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Семестр	Спеціальність	Курс, (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
4	014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	2	Основний

8. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ /ОБЛАДНАННЯ

Під час опанування освітнього компоненту задля розв'язання теоретичних та практичних завдань передбачається демонстрація тематичних відеороликів і презентацій, влаштування дискусій, моделювання уявно-можливих ситуацій у ході дискусивно-полемічного спілкування та ін.

9. ПОЛІТИКА

Політика академічної поведінки та етики:

- Не пропускати заняття за розкладом та не запізнюватися на них;
- Вчасно виконувати завдання семінарів та питань самостійної роботи;

- Вчасно та самостійно виконувати контрольні-модульні завдання;
- Під час роботи над завданнями неприпустимим є порушення академічної доброчесності: при використанні інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.

10. СХЕМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
БЛОК 1.						
БАЗОВІ ПОНЯТТЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ СОЦІОЛІНГВІСТИКИ						
2	Тема 1. Вступ. Соціолінгвістика як наука	Лекційне заняття (2 год.) Самостійна робота (2 год.)	2, 4, 17			впродовж четвертого навчального семестру (перший періодичний контроль)
2	Тема 2. Понятійний апарат соціолінгвістики	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	1, 4, 12			впродовж четвертого навчального семестру (перший періодичний контроль)
2	Тема 3. Національна ідентичність етнічних спільнот Мелітопольщини	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (2 год.)	3, 18-20			впродовж четвертого навчального семестру (перший періодичний контроль)
4	Тема 4. Мовна ситуація	Лекційне заняття (4 год.) Самостійна робота (4 год.)	1, 5, 8, 15, 18-21			впродовж четвертого навчального семестру (перший періодичний контроль)

2	Тема 5. Мовна політика	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	14-16, 19			впродовж четвертого навчального семестру (перший періодичний контроль)
2	Тема 6. Мова реклами	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	1, 4, 12			впродовж четвертого навчального семестру (перший періодичний контроль)
4	Тема 7. Мовна варіативність	Лекційне заняття (4 год.) Самостійна робота (2 год.)	3, 5, 17-19			впродовж четвертого навчального семестру (перший періодичний контроль)
БЛОК 2.						
МОВА ЯК СУСПІЛЬНА ВЗАЄМОДІЯ						
4	Тема 1. Мова як суспільне явище	Лекційне заняття (4 год.) Самостійна робота (4 год.)	3, 18-20			впродовж четвертого навчального семестру (другий періодичний контроль)
2	Тема 2. Лінгвогендерологія	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	1, 5, 8, 15, 18-21			впродовж четвертого навчального семестру (другий періодичний контроль)
2	Тема 3. Мови у глобалізованому світі	Лекційне заняття (2 год.) Самостійна робота (2 год.)	2, 4, 11, 18			впродовж четвертого навчального семестру (другий періодичний контроль)

2	Тема 4. Методи соціолінгвістичних досліджень	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	1, 4, 12			впродовж четвертого навчального семестру (другий періодичний контроль)
1	Тема 5. Соціальні аспекти мовленнєвої поведінки	Лекційне заняття (1 год.) Самостійна робота (4 год.)	1, 3, 11-13			впродовж четвертого навчального семестру (другий періодичний контроль)
4	Тема 6. Українська лінгвістична традиція	Практичне заняття (4 год.) Самостійна робота (2 год.)	2, 3, 17			впродовж четвертого навчального семестру (другий періодичний контроль)
1	Тема 7. Контактологія	Лекційне заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)	1, 4, 12			впродовж четвертого навчального семестру (другий періодичний контроль)
2	Тема 8. Соціальна диференціація сучасної української мови	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)	2, 11-13, 19			впродовж четвертого навчального семестру (другий періодичний контроль)

10.1. СХЕМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Тема лекції	Зміст лекції
ЛЕКЦІЯ 1 (2 год.) Вступ. Соціолінгвістика як наука	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зародження та розвиток соціолінгвістичних ідей. 2. Формування засад сучасної соціолінгвістики. 3. Предмет, об'єкт і напрямки соціолінгвістичних досліджень. 4. Зв'язок з іншими науками.

<p>ЛЕКЦІЯ 2 (4 год.) Мовна варіативність</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема варіацій. 2. Поняття варіації у концепції У. Лабова. 3. Типи варіацій. 4. Поняття варіативності у радянській соціолінгвістиці. 5. Стратифікаційна варіативність як базова: концепція Ю. Дешерієва; соціальні різновиди за В. Бондалетовим. 6. Ситуативна варіативність: структура комунікативної ситуації за Д. Хаймсом; сфери комунікації за В. Авроніним, О. Швейцером та Л. Нікольським; функціонально-стилістична диференціація мови. 7. Функціональні типології мов: концепції У. Стюарта, В. Бондалетова; кількісна типологія О. Швейцера та Л. Нікольського; українська, російська та провідні європейські мови в контексті функціональної типології.
<p>ЛЕКЦІЯ 3 (4 год.) Мовна ситуація</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про мовну ситуацію. 2. Типи мовних ситуацій. 3. Мовна ситуація в одно- та багатонаціональних державах. 4. Мовна ситуація в Україні. 5. Поняття білінгвізму та диглосії, двомовності та багатомовності. 6. Мовна взаємодія та інтерференція.
<p>ЛЕКЦІЯ 4 (4 год.) Мова як суспільне явище</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мова і соціум: напрямки детермінації. 2. Функції мови. Проблема їх типології. 3. Мова і нація. 4. Мова і культура. 5. Мова та ідеологія. 6. Мова та релігія. 7. Мова та особистість.
<p>ЛЕКЦІЯ 5 (2 год.) Мови у глобалізованому світі</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародні мови. 2. Мовна ситуація у світі. 3. Тенденції мовного функціонування.

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Міноритарні мови. 5. Проблема світової мови. 6. Мови науки. 7. Міжнародні мови: історичний огляд. 8. Мови ООН. 9. Штучні мови. 10. Комп'ютерні мовні коди. 11. Міжнародна комунікація в об'єднаній Європі.
ЛЕКЦІЯ 6 (1 год.) Соціальні аспекти мовленнєвої поведінки.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Основи теорії мовленнєвої поведінки. 2. Соціальні детермінанти. 3. Стратегії і тактики в моделі мовної поведінки. 4. Професійне мовлення.
ЛЕКЦІЯ 7 (1 год.) Контактологія.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зародження контактної мови. 2. Типи піджинів та їх еволюція. 3. Становлення розвинених контактних мов. 4. Контактний континуум. 5. Функціонування розвинених піджинів і креольських мов.

10.2. СХЕМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ (ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ)

Тема практичного заняття	Зміст практичного заняття
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1 (2год.) Понятійний апарат соціолінгвістики	<ol style="list-style-type: none"> 1. Основні поняття: мовне співтовариство, мовний код, мовна ситуація, мовна варіативність, мовна й немовна комунікація. 2. Соціально-комунікативна система. Комунікативна ситуація. Перемикання кодів. 3. Сфера використання мови. Соціолект. Арго. Жаргон. Сленг.

	<p>Койне.</p> <p>4. Диглосія й двомовність.</p> <p>5. Мовне спілкування, мовна поведінка, мовний акт. Комунікативна компетенція носія мови.</p>
<p>ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2 (4 год.) Українська лінгвістична традиція</p>	<p>1. Теорія мови Олександра Потебні.</p> <p>2. Мова і суспільство у працях Михайла Драгоманова.</p> <p>3. Мова і суспільство у працях Івана Франка.</p> <p>4. Теорія української літературної мови в радянському мовознавстві.</p> <p>5. Концепція української літературної мови як засобу соціальної комунікації в бездержавних умовах.</p>
<p>ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3 (2год.) Національна ідентичність етнічних спільнот Мелітопольщини</p>	<p>1. Формування національної ідентичності.</p> <p>2. Психологічні джерела становлення національної ідентичності, як складової концепції особистості.</p> <p>3. Інтеркультурність міста Мелітополь та самоідентичність етнічних спільнот.</p>
<p>ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4 (2год.) Мовна політика</p>	<p>1. Поняття про мовну політику.</p> <p>2. Перспективна та ретроспективна мовна політика.</p> <p>3. Мовна політика в стабільних суспільствах і в нових незалежних державах.</p> <p>4. Міжнародне та вітчизняне законодавство у галузі мовного функціонування.</p> <p>5. Мовна політика в імперіалістичну епоху: Великобританія, Франція, Росія.</p> <p>6. Мовне законодавство в Україні: Конституція України про функціонування мов, Закон про мови в УРСР, Європейська хартія про регіональні мови і мови меншин.</p>

<p>ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5 (2год.) Лінгвогендерологія</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гендерні маркери у мовних кодах. 2. Жіночі і чоловічі мови. 3. Обмеження на мовлення щодо жінок. 4. Фемінність та маскуліність у дзеркалі мовних стереотипів. 5. Сучасні гендерні дослідження у мовознавстві.
<p>ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6 (2год.) Методи соціолінгвістичних досліджень</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні та емпіричні дослідження. 2. Методика збору емпіричних даних (анкетування, інтерв'ю, спостереження, включене спостереження, експеримент, залучення документації, вибірки). 3. Обробка матеріалу. Статистичний аналіз. 4. Форми репрезентації кількісних показників. 5. Інтерпретація отриманих результатів. Опис соціолінгвістичного емпіричного дослідження.
<p>ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7 (2год.) Мова реклами</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Копірайтинг – створення рекламного тексту. 2. Прийоми написання рекламного тексту. 3. Складові рекламного тексту. 4. Типи основного тексту. 5. Процес розробки друкованого рекламного матеріалу. 6. Мовленнєві помилки в рекламних текстах.
<p>ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8 (2год.) Соціальна диференціація сучасної української мови</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «соціолект» у сучасній лінгвістиці. 2. Кримінальне арго (жаргон). 3. Професійні соціальні діалекти (комп'ютерний, музичний, військовий тощо). 4. Молодіжний соціолект: причини виникнення і функціонування; носії; основні ознаки (змінність, оцінність, емоційність тощо); лексико-фразеологічний склад молодіжного жаргону (сленгу); взаємодія молодіжної субмови з іншими підсистемами

10. МЕТОДИ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Методи контролю:

- усний;
- письмовий (перша і друга контрольні точки);
- лекція-візуалізація;
- навчальна дискусія;
- Демонстрування (презентації, тематичні відеоролики; навчальні фільми).

Форми контролю:

- письмовий контроль (твори, реферати, тести, кросворди);
- усний контроль (бесіди, диспути, круглі столи);
- ситуаційна рольова гра.

11. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

<p>Загальна система оцінювання освітнього компоненту</p>	<p>За семестр з освітнього компоненту проводяться два періодичні контролю (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність студента на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{ср}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{ср}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{ср} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) студентом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ =$</p>
---	---

	<p>ПК + ПКР = 16 + 30 = 46 (балів).</p> <p>Здобувач має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки. Якщо підсумковим контролем вивчення дисципліни є диференційований або недиференційований залік, то набраних таким чином 60 і більше балів достатньо для його зарахування.</p> <p>Якщо підсумковим контролем є екзамен, на його складання надається 100 балів за виконання тестів (або задачі завдань іншого виду). Загальний рейтинг з дисципліни (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $ZP = (ПО + E) / 2$</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>«5» – здобувач в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«4» – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«3» – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.</p> <p>«2» – здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Здобувач, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролю, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати екзамен з даної дисципліни.</p>

Здобувач зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення студента до підсумкового контролю.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Лекція-візуалізація;
Навчальна дискусія;
Демонстрування (презентації, тематичні відеоролики; навчальні фільми)
Письмовий контроль (твори, реферати, тести, кросворди);
Усний контроль (бесіди, диспути, круглі столи);
Ситуаційна рольова гра.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Вусик Г.Л. Загальне мовознавство (соціолінгвістичний аспект): Навчально-методичний посібник. Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лгд», 2008. 164 с.
2. Гапеева І. М. Вербальне відображення гендерної стереотипізації дійсності. Монографія «Закономірності розвитку та функціонування української мови в освітньо-науковому просторі». Мелітополь : ФОП Однорог Т. В., 2021. С.35–49
3. Методичні рекомендації до роботи над курсом “Соціолінгвістика” / Уклад.: І. М. Гапеева. Мелітополь : МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2021. 30 с.
4. Мацюк Г. До витоків соціолінгвістики: Соціологічний напрям у мовознавстві: Монографія. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 432 с.
5. Соціолінгвістичні студії. За заг.ред. Л. О. Ставицької. Київ, 2010. 288 с.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

1. Демченко В. М. Мовне середовище. Екстралінгвістичний нарис про Південь України: Монографія. Херсон: Айлант, 2001. 286 с.
2. Демченко В. М., Голобородько К. Ю. Нариси з історії білінгвізму в Україні: Навч. пос. Херсон, 1997. 326 с.
3. Масенко Л. Т. Мова і суспільство. Постколоніальний вимір. Київ : Видавничий дім “КМ Академія”, 2004. 164 с.
4. Масенко Л. Т. Мова і політика. Київ : Соняшник, 2004. 120 с.
5. Масенко Л. Т., Залізник Г. М. Мовна ситуація Києва: день сьогоднішній та прийдешній. К., 2001. 96 с.

6. Масенко Л. Т. Українсько-російські міжмовні стосунки в добу становлення нової української літератури // Українська мова та література в школі. 1992. №7-8. С. 51-56.
7. Масенко Л. Т. Українська мова в незалежній Україні // Українська мова та література. 1998. Ч. 42 (106). С. 7.
8. Масенко Л. Т. Соціопсихологічні наслідки мовної асиміляції // Українська мова та література. 1999. Ч. 17. С. 8-9.
9. Масенко Л. Т. Мова держави – мова влади // Урок української. 1999. №4-5. С.7-10.
10. Масенко Л. Т. Дослідження про українську літературну мову на Буковині // Українська мова та література. 2000. Ч. 47. С. 4.
11. Масенко Л. Т. Старі джерела нових проектів мовно-культурного розвитку України // Дивослово. 2001. №11. С. 9-12.
12. Масенко Л. Т. Мовно-культурна ситуація в Україні (Соціопсихологічні чинники формування) // Дивослово. 2001. №10. С. 7-10.
13. Масенко Л. Т. Стає маразмом “Навіки разом” (До питання лінгвокультурної міксації) // Дивослово. 2002. №1. С. 8-9.
14. Масенко Л. Т., Залізняк Г. М. Поняття “державна мова” в контексті європейського досвіду державотворення // Мандрівець. 2002. №2. С. 9-21.
15. Масенко Л. Т. Суржик як соціолінгвістичний феномен // Дивослово. 2002. №3. С.11-13.
16. Масенко Л. Т. Мовна стійкість та мовна стабільність // Наукові записки НаУКМА. 2002. Т. 20. С. 11-14.
17. Масенко Л. Т. Українська мова в соціолінгвістичному аспекті // Студії з україністики. Збірник наукових праць. К.: Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка. 2004. Вип.6. С. 130-147.
18. Масенко Л. Т. Нариси з соціолінгвістики. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 242 с.
19. Мацюк Г. П. Прикладна соціолінгвістика. Питання мовної політики: Навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. 212 с.
20. Ставицька Л. В. Проблеми вивчення жаргонної лексики: соціолінгвістичний аспект // Українська мова. 2000.
21. Тараненко О. О. Українська мова і сучасна мовна ситуація в Україні // Мовознавство. 2001. № 4. С. 3-19.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. www.nbuv.gov.ua – Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського.
2. <http://suchomlynow.pl/assets/files/publikacje/socjolingwistyka.pdf> – Підручник з соціолінгвістики.

3. http://www.lnu.edu.ua/faculty/Philol/www/mova_i_suspilstvo/01_2010/02_Matsiuk.pdf – Стаття Г. П. Мацюк.
4. <http://www.ukrcensus.gov.ua/results/general/language/>
5. <http://www.ukrcensus.gov.ua/results/general/nationality/>
6. <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. <http://www.timer-ua.com/life/2010/08/20/161737.html>
8. <http://www.svaboda.org/content/article/2152150.html>
9. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19>
10. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/8312-11>
11. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5029-17>